

„NYELVEM AZ ÉN ÉKESSÉGEM...”
JÁTÉK AZ ANYANYELVVEL – 2017. január

1. CSOPORTALAKÍTÁS

(Melléklettel)

Kis kártyákon a Mecsek turisztatérképén szereplő földrajzi nevek szerepelnek Minden gyerek húz ezek közül egyet, majd betűrendbe rendezik magukat. Az egymás mellett álló négy-öt-hat gyerek (létszámtól függően) alkot egy csoportot.

2. MESÉLŐ NEVEK

(Melléklettel)

Találjatok ki egy rövid történetet arról, honnan származhat a csoportalakításhoz használt földrajzi név! (A csoport tagjai választanak egy nevet, és ahhoz születhet egy kis történet. Néhány perc felkészülés után minden csoport elmondja a meséjét.)

3. SZÓGYŰJTÖGETŐ

(Melléklettel)

Írjatok a táblázat vízszintes soraiba egy-egy értelmes szót (híres embert, települést, mesterséget, stb.)! A kétjegyű mássalhangzók két mezőbe kerülnek, és nem kell minden mezőt kitölteni.

(A szógyűjtés kategóriáját a résztvevők életkorához, érdeklődéséhez igazodva adjuk meg. Nagyobbaknak meghatározhatjuk azt is például, hogy szerepeljen a vízszintes sorokban egy-egy író, költő, zeneszerző, festő, építész, stb. Úgy is variálhatjuk a feladatot, hogy nem fejből dolgoznak, hanem kapnak könyvet is a megoldáshoz. Ennek a játéknak kapcsán beszélhetjük meg a gyerekekkel, miért éppen január 22. a Magyar kultúra napja. A kézirat szerint Kölcsey Ferenc 1823-ban ezen a napon fejezte be a Himnusz megírását. Erre az eseményre emlékezve 1989 óta január 22-én ünnepeljük A MAGYAR KULTÚRA NAPJÁT.)

4. EGYSZÓTAGOS SZAVAK

(Melléklettel)

Ebben a játékban olyan szavak szerepelnek, amelyek egyetlen szótagból állnak. Pótoljátok a szavak elveszett magánhangzóit! (Játékvariáció: a csoportoknak is kell ilyen egyszótagos szavakat gyűjteni.)

BKSZ	<i>boksz</i>	GYNGY	<i>gyöngy</i>	LSZT	<i>liszt</i>	STRCC	<i>strucc</i>
FLC	<i>filc</i>	KNCS	<i>kincs</i>	MSZK	<i>maszk</i>	SZRN	<i>szörnny</i>
GPSZ	<i>gipsz</i>	KNTY	<i>konty</i>	PJZS	<i>pajzs</i>	SZRP	<i>szörp</i>
GMB	<i>gomb</i>	KNYV	<i>könyv</i>	PNZ	<i>pénz</i>	SZTR	<i>sztár</i>
GRF	<i>gróf</i>	KLCS	<i>kulcs</i>	SRS	<i>sors</i>	ZRD	<i>zord</i>

5. KÉTSZÓTAGOS JÁTÉK

(Melléklet)

Kétszótagos játékunkban olyan szavakat keresünk, amelyek mássalhangzói azonosak. Gyűjtsetek a megadott mássalhangzókhoz három-három kifejezést!

B . R . S	<i>béres, bőrs, boros, borús</i>	L . V . S	<i>leves, lovas, lövés</i>
H . T . N	<i>hatan, heten, háton</i>	M . D . R	<i>madár, meder, modor</i>
K . K . S	<i>kakas, kakis, kukás, kékes</i>	S . R . S	<i>sáros, sírós, soros, sörös</i>
K . R . K	<i>kerek, kerék, kérek, körök</i>	SZ . R . Z	<i>száraz, szoroz, szőröz</i>
K . R . S	<i>keres, kérés, koros</i>	V . R . S	<i>város, véres, vörös</i>

6. KEZDŐDNEK A SZAVAK

Folytassuk a játékot azonos betűpárokkal kezdődő szavakkal! Hogy végződnek azok a szavak, amelyek eleje:

HI	hideg – higany – hinta – hiéna – himnusz – hirtelen – hiszékeny
LA	labirintus – ladik – lakodalom – lakatos – lampion – langyos – lapp
SA	sajt – sakk – saláta – sampon – sapka – sarok – sas – savanyú

(Pörgős szóbeli játék. Megmondjuk hangosan a kezdő betűpárt, ezután sorban minden csoport mondhat egy-egy szót. Figyelni kell, mert ismételni nem szabad. Nagybaknál meghatározhatjuk a szófajt vagy a témakört is. Pl. igéket, tulajdonságokat vagy tárgyakat gyűjtünk.)

7. MI LEHET EZ?

(Melléklettel)

Ebben a játékban szómagyarázatokat várunk tőletek. Válasszatok egy kifejezést a táblázat szavai közül, s próbáljátok megmagyarázni, mit jelent az a kifejezés. A többieknek ki kell találni, vajon melyik szóról beszéltek! *(Vagy minden csoportnak adunk egy táblázatot, amin követik a gyerekek a játékot, vagy táblára, csomagolópapírra írjuk jól láthatóan a szavakat! Biztassuk arra a gyerekeket, hogy minél részletesebben írják körbe a kifejezéseket. Létszámtól függően 2-3 szómagyarázatra kerülhet sor.)*

AKVÁRIUM	CUKRÁSZDA	HULLADÉK	MÁGNES
ÁRNYÉK	DIÉTA	KABALA	MŰVÉSZ
BABONA	EXPEDÍCIÓ	KALENDÁRIUM	PÓKHÁLÓ
BARÁTSÁG	HANGVERSENY	KÁNIKULA	SZÉLKAKAS
CEREMÓNIA	HARMÓNIA	KARNEVÁL	VÉSZKIJÁRAT

8. SZÓLÁNC

(Melléklettel)

A szóláncban huszonöt szó rejtőzik. Keressétek meg, majd csoportosítsátok ezeket a táblázat szempontjai szerint!

Eszköz	Étel	Hangszer	Madár	Mesterség	Növény	Sportág
habverő	csöröge	üstdob	szarka	tűzoltó	pipacs	jégtánc
húsdaráló	madártej	hárfa	holló	molnár	kökény	vízilabda
vasaló	kocsonya	furulya	kakukk	kertész	mogyoró	öttusa
varrógép	–	–	bölgömbika	–	–	röplabda
–	–	–	túzok	–	–	–

9. KÖZONDÁSPÁROSÍTÓ

(Melléklettel)

Párosítsák jelentésük alapján a felsorolt szólásokat, közmondásokat!

1.	Amit a két szeme meglát, a keze ott nem hagyja.	A	Annyi a pénze, mint a béka tolla.
2.	Csendes, mint a hernyó a levél alatt.	B	Egy virág nem hozza meg a tavaszt.

3.	Csigaparipán jár.	C	Egyik kökény, másik galagonya.
4.	Egerészni tanítja a macskát!	D	Fél tehenet se ér az esze.
5.	Egy fecske nem csinál nyarat.	E	Friss, mint az ólomgalamb.
6.	Egyik kutya, másik eb.	F	Ha a száját bevarrnák, a fülén szólna.
7.	Fülig ér a szája.	G	Hallgat, mint az ördög a töklevél alatt.
8.	Ha szóból lehetne, tornyot építene.	H	Lelopná a csillagot az égről.
9.	Okos, mint a tavalyi kos.	I	Nyílik az orra alja.
10.	Szegény, mint a templom egere.	J	Sast tanít repülni.

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
H	G	E	J	B	C	I	F	D	A

10. BESZÉDPRÓBA

(Melléklettel)

Folytassuk a játékot nyelvtörő mondókákkal! Egy kis gyakorlás után próbáljatok meg közösen elmondani egy nyelvtörőt! (A csapatok húznak egy-egy nyelvtörő mondatot, megtanulják, és közösen elmondják.)

A Föld bömből, döbörög, ördögökhöz könyörög.
A vonaton egy örült, mellette egy ór ült. Örült az örült, hogy mellette egy ór ült.
Csacska macskacsapda – porlepte lepkekelepce.
Csirke csípte csacsi csiga csupa csipa s csuda pipa.
Egy gyöngytyúk, meg még egy gyöngytyúk az két gyöngytyúk.
Gyere Gyuri gyorsan, gyújtsunk gyertyát győri gyufagyárban gyártott gyufával.
Ha fáj Mária mája tája, egy órára jó rája a rája mája.
Kőkút körül út, körülfutja hosszú nyakú, rövid farkú tarka-barka török tyúk.
Névnapomra kappant kaptam, s pipereszappan habban hagytam.
Nyolc rossz rozsszem, tíz kis rizsszem minden kincsem.
Potyogó orsó, kotyogó korsó, rotyogó borsó, motyogó kutya, lötyögő gatyá.
Száz sasszem meg száz sasszem az sok száz sasszem.

Játékforma:

A forgatókönyvet csoportos munkához készítettük. Nem versenynek szánjuk, hanem egy közös játéknak, ahol az a lényeg, hogy minél több fejtörőre megoldást találjunk – közösen. Szükség esetén zsetonszerző játékot is variálhatunk belőle, akár egy marék számolókorong segítségével.

ARANYOS-TETŐ	DARÁZS-KÚT	KOPASZ-HEGY	RAGADÁS
BÁBA-HEGY	DÖNGÖLT-ÁROK	KOPONYA-KÚT	REKETTYÉS
BÁNSZÁLLÁS	FARKAS-GÖDÖR	LÁMPÁS-VÖLGY	RIGÓ-KÚT
BASA-GÖDÖR	GESZTENYÉS	MANDULÁS	RÓKA-HEGY
BIKA-DOMB	HARÁCS-MEZŐ	MISKA-FORRÁS	SZAMÁR-HEGY
CIFRA-GÖDÖR	KÁPOSZTÁS-RÉT	PIPÁS-FORRÁS	SZÁRAZ-TÓ
CSEREPES	KECSKE-HEGY	PIROS-DOMB	TOLVAJ-GÖDÖR
CSALÁN-HEGY	KOPASZ	RABLÓ-GÖDÖR	VADVIRÁG-FORRÁS

SZÓGYŰJTŐGETŐ

						K						
						Ö						
						L						
						C						
						S						
						E						
						Y						
						*						
						F						
						E						
						R						
						E						
						N						
						C						

EGYSZÓTAGOS SZAVAK

Ebben a játékban olyan szavak szerepelnek, amelyek egyetlen szótagból állnak. Pótoljátok a szavak elveszett magánhangzóit!

B K S Z	G Y N G Y	L S Z T	S T R C C
F L C	K N C S	M S Z K	S Z R N Y
G P S Z	K N T Y	P J Z S	S Z R P
G M B	K N Y V	P N Z	S Z T R
G R F	K L C S	S R S	Z R D

EGYSZÓTAGOS SZAVAK

Ebben a játékban olyan szavak szerepelnek, amelyek egyetlen szótagból állnak. Pótoljátok a szavak elveszett magánhangzóit!

B K S Z	G Y N G Y	L S Z T	S T R C C
F L C	K N C S	M S Z K	S Z R N Y
G P S Z	K N T Y	P J Z S	S Z R P
G M B	K N Y V	P N Z	S Z T R
G R F	K L C S	S R S	Z R D

EGYSZÓTAGOS SZAVAK

Ebben a játékban olyan szavak szerepelnek, amelyek egyetlen szótagból állnak. Pótoljátok a szavak elveszett magánhangzóit!

B K S Z	G Y N G Y	L S Z T	S T R C C
F L C	K N C S	M S Z K	S Z R N Y
G P S Z	K N T Y	P J Z S	S Z R P
G M B	K N Y V	P N Z	S Z T R
G R F	K L C S	S R S	Z R D

KÉTSZÓTAGOS JÁTÉK

Kétszótagos játékunkban olyan szavakat keresünk, amelyek mássalhangzói azonosak. Gyűjtsetek a megadott mássalhangzókhoz három-három kifejezést!

B . R . S	B . R . S	B . R . S
H . T . N	H . T . N	H . T . N
K . K . S	K . K . S	K . K . S
K . R . K	K . R . K	K . R . K
K . R . S	K . R . S	K . R . S
L . V . S	L . V . S	L . V . S
M . D . R	M . D . R	M . D . R
S . R . S	S . R . S	S . R . S
S Z . R . Z	S Z . R . Z	S Z . R . Z
V . R . S	V . R . S	V . R . S

KÉTSZÓTAGOS JÁTÉK

Kétszótagos játékunkban olyan szavakat keresünk, amelyek mássalhangzói azonosak. Gyűjtsetek a megadott mássalhangzókhoz három-három kifejezést!

B . R . S	B . R . S	B . R . S
H . T . N	H . T . N	H . T . N
K . K . S	K . K . S	K . K . S
K . R . K	K . R . K	K . R . K
K . R . S	K . R . S	K . R . S
L . V . S	L . V . S	L . V . S
M . D . R	M . D . R	M . D . R
S . R . S	S . R . S	S . R . S
S Z . R . Z	S Z . R . Z	S Z . R . Z
V . R . S	V . R . S	V . R . S

MI LEHET EZ?

AKVÁRIUM	CUKRÁSZDA	HULLADÉK	MÁGNES
ÁRNYÉK	DIÉTA	KABALA	MŰVÉSZ
BABONA	EXPEDÍCIÓ	KALENDÁRIUM	PÓKHÁLÓ
BARÁTSÁG	HANGVERSENY	KÁNIKULA	SZÉLKAKAS
CEREMÓNIA	HARMÓNIA	KARNEVÁL	VÉSZKIJÁRAT

SZÓLÁNC

A szóláncban huszonöt szó rejtőzik. Keressétek meg, majd csoportosítsátok ezeket a táblázat szempontjai szerint!

**BÖLÖMBIKACSÖRÖGEFURULYAHABVERŐHÁRFAHOLLÓHÚ
SDARÁLÓJÉGTÁNC KAKUKKKERTÉSZKOCSONYAKÖKÉNYSZ
ADÁRTEJMOGYORÓMOLNÁRÖTTUSAPIACSRÖPLABDASZ
RKATÚZOKTÚZOLTÓÜSTDOB VARRÓGÉPVASALÓVÍZILABDA**

Eszköz	Étel	Hangszer	Madár	Mesterség	Növény	Sportág

SZÓLÁNC

A szóláncban huszonöt szó rejtőzik. Keressétek meg, majd csoportosítsátok ezeket a táblázat szempontjai szerint!

**BÖLÖMBIKACSÖRÖGEFURULYAHABVERŐHÁRFAHOLLÓHÚ
SDARÁLÓJÉGTÁNC KAKUKKKERTÉSZKOCSONYAKÖKÉNYSZ
ADÁRTEJMOGYORÓMOLNÁRÖTTUSAPIACSRÖPLABDASZ
RKATÚZOKTÚZOLTÓÜSTDOB VARRÓGÉPVASALÓVÍZILABDA**

Eszköz	Étel	Hangszer	Madár	Mesterség	Növény	Sportág

HASONLÓ KÖZMONDÁSOK

Párosítsák jelentésük alapján a felsorolt szólásokat, közmondásokat!

1.	Amit a két szeme meglát, a keze ott nem hagyja.	A	Annyi a pénze, mint a béka tolla.
2.	Csendes, mint a hernyó a levél alatt.	B	Egy virág nem hozza meg a tavaszt.
3.	Csigaparipán jár.	C	Egyik kökény, másik galagonya.
4.	Egerészni tanítja a macskát!	D	Fél tehenet se ér az esze.
5.	Egy fecske nem csinál nyarat.	E	Friss, mint az ólomgalamb.
6.	Egyik kutya, másik eb.	F	Ha a száját bevarrnák, a fülén szólna.
7.	Fülig ér a szája.	G	Hallgat, mint az ördög a töklevél alatt.
8.	Ha szóból lehetne, tornyot építene.	H	Lelopná a csillagot az égről.
9.	Okos, mint a tavalyi kos.	I	Nyílik az orra alja.
10.	Szegény, mint a templom egere.	J	Sast tanít repülni.

[illegible]

BESZÉDPRÓBA

A Föld bömböl, döbörög, ördögökhöz könyörög.

A vonaton egy örült, mellette egy őr ült. Örült az örült, hogy mellette egy őr ült.

Csacska macskacsapda – porlepte lepkekelepce.

Csirke csípte csacsi csiga csupa csipa s csuda pipa.

Egy gyöngytyúk, meg még egy gyöngytyúk az két gyöngytyúk.

Gyere Gyuri gyorsan, gyűjtsunk gyertyát győri gyufagyárban gyártott gyufával.

Ha fáj Mária mája tája, egy órára jó rája a rája mája.

Kőkút körül út, körülfutja hosszú nyakú, rövid farkú tarka-barka török tyúk.

Névnapomra kappant kaptam, s pipereszappan habban hagytam.

Nyolc rossz rozsszem, tíz kis rizsszem minden kincsem.

Potyogó orsó, kotyogó korsó, rotyogó borsó, motyogó kutya, lötyögő gatya.

Száz sasszem meg száz sasszem az sok száz sasszem.